

Bálint Endre Rajzmontázsok

szeptember 20 – november 11

„Mindennek éreztem az átmeneti, ideiglenes voltát. Végül is 1953-ban mindez olyan mély válsággá szélesedett, a teljes lehetetlenülés állapota következett, amikor már mindenfajta folytatási lehetőség érvénytelenné vált, csapkodtam, mint egy szárazra dobott hal. (...) A megoldást az 1954-es esztendő hozta számomra, a már ismert sárospataki időszak, amikor Bródy Verától kölcsön kaptam azt a sváb, szász és egyéb német népviseleteket ábrázoló könyvet (Hans Retzlaff: *Deutsche Bauerntrachten*, Berlin, 1934). Ebből kezdtem azután formákat és figurációkat kirajzolni, és akkor éreztem, hogy itt valami megindult. Teljes tudatossággal alkalmaztam ekkor a »szimultanista-transzparens« módszert, amelyet Vajda Lajos munkált ki.” – jelentette ki Bálint Endre.¹ A Vintage Galéria kiállítása a művésznek ezeket az 1954 és 1957 között, főként a sárospataki és zsenyei alkotóházban készült alkotásait mutatja be.

„Ez a módszer, a transzparencia, a jelenségek olyan rajzos ábrázolása, ahol az áttetsző objektum mögött, vele szimultán megjelenik egy másik, rendszerint tőle idegen tárgy, s ez a kompozíció olyan gondolati-érzelmi feszültséget teremt, amely felébreszti a nézőben a képen játszódó dráma megoldásának vágyát.” – írta Román József a filozófus barát, Szabó Lajos gondolatait idézve 1980-as Bálint-monográfiájában,² majd így folytatta: „A vajdai transzparencia pedig nagyszerű megfelelője az ember gondolati rendjének, hiszen az eszméletben is gyakran jelennek meg gondolatok, érzelmek, emlékképek egymást lefedve, majd feltárva; a gondolatársítás képi hasonmása ez a rajzos áttetszőség.”

Bálint műveinek elkészítésekor talált tárgyakat, ábrákat használt fel mintaként, így például Kiss János lófej-cégérét vagy a szentendrei kaput, melyek művészetének később is visszatérő motívumai lettek. Ezeket részben népi eredetű motívumokat a montázs eljárásához hasonlóan rajzban kötetlenül komponálta egymás mellé, Vajda technikájának és saját érzékenységének egyesítésével kialakítva későbbi alkotásainak módszerét. A korszakban és Bálint későbbi tevékenységében is jelentős montázs szerkesztési elveinek alkalmazása mellett ezeken a rajzokon így azon motívumok is összeálltak, amik a művész későbbi festményein és monotípiáin is fontos szerephez jutottak.

Bálint Endre (1914-1986) képzőművész. A két világháború közötti, illetve az 1945 utáni magyarországi képzőművészet egyik legfontosabb alakjaként ismert Bálint Endre eleinte reklámgrafikusnak készült, mégis hamar a festészet felé fordult, később készített objektumokat, fotómontázsokat, kollázsokat, monotípiákat, és verseket is írt. A harmincas években ismerkedett meg a Szentendrén alkotó Korniss Dezsővel és Vajda Lajossal, akikkel hamar szakmai és baráti kapcsolatba került. A világháború után legtöbb fiatalkori alkotását megsemmisítette. 1946-ban csatlakozott az Európai Iskolához, melynek fő célkitűzése a közép-kelet-európai művészet nyugat-európai művészethez való kapcsolódásának megteremtése volt. 1957 és 1961 között Párizsban élt, ahol több alkalommal kiállított. Művészetének visszatérő motívumai és szimbólumai a magyar népi művészet elemei, a fantázialények, álomszerű figurák és organikus formák. Ugyanezek megszokott összefüggéseikből kiragadva kapnak főszerepet sokszor ironikus és groteszk hangvételű fotómontázsain, melyeket „képzettársításos öntudatlan önvallomásnak” nevezett.

¹ Idézi: Román József: *Bálint Endre*. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1980, 65-66.

² i.m., 1980, 65.

Bálint Endre

Rajzmontázsok

szeptember 20 – november 11

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 298x210 mm, BE656

Cím nélkül, 1957, papír, ceruza, kollázs, 288x205 mm, BE659

Cím nélkül, 1957, papír, ceruza, 295x210 mm, BE658

Cím nélkül, 1955, akvarell, papír, ceruza, 210x297 mm, BE675

Derrière l'arcade, Sárospatak, 1955, papír, ceruza, 210x297 mm, BE666

//

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 210x297 mm, BE668

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 297x209 mm, BE662

Cím nélkül, 1957, papír, ceruza, kollázs, 295x210 mm, BE657

Cím nélkül, 1957, papír, ceruza, 297x209 mm, BE661

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 210x297 mm, BE667

Cím nélkül, Zsennye, 1955, papír, ceruza, 210x297 mm, BE665

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 210x297 mm, BE669

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 210x297 mm, BE673

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 295x210 mm, BE655

//

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 288x200 mm, BE663

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 202x288 mm, BE671

Cím nélkül, Sárospatak, 1954, papír, ceruza, 210x297 mm, BE670

Cím nélkül, Sárospatak, 1954-55, papír, ceruza, 200x288 mm, BE674

Cím nélkül, Sárospatak, 1954, papír, ceruza, 210x297 mm, BE672

Cím nélkül, c1954-55, papír, ceruza, 287x203 mm, BE660